

OPSTANDELINGEN-HALF-WERK

Niet alles is wat het op de TV lijkt....

Weer is het gemeentebestuur van Bloemendaal negatief in het nieuws. De BNN-VARA uitzending *Opstandelingen* 18 juni jl. was een kijkcijferlokkende blik op het Bloemendaal's gemeentebestuur in de kwestie Elswoutshoek tot 2015. Eén kant van het verhaal – erkennen ook de makers van de uitzending. Maar wat is een andere kant en wat er nu echt aan de hand en wat is er gebeurd na 2015?

De burgemeester had het voorrecht om door het TV-programma om een reactie gevraagd te worden. Waarom was er toen geen weerwoord van de burgemeester? Deze vraag beantwoordde hij schriftelijk met de uitleg dat hij de lopende rechtszaak tegen Mw. Roos en lopende mediation niet wilde “belasten” en dat het 12-jarige geschil met de *Elswoutshoek*-eigenaren “zich niet laat vangen in een kort televisie-programma”. Daar heeft hij op zich gelijk in, maar dat kan toch wel in de uitzending worden gezegd? Op de vraag of er iets mis is met de politieke cultuur in Bloemendaal, had hij m.i. kortaf ‘ja’ kunnen antwoorden. Dat zou dan kunnen slaan op de ‘opstandelingen’ zelf. Zij beschuldigen, omdat zij zich aangevallen voelen, zonder feiten serieus te nemen. Dat is ernstig. Drie boeken over de Bloemendaalse politiek van twee ‘opstandelingen’, bevatten een mix van feiten, halve waarheden, interpretaties en vileine beschuldigingen. De TV-uitzending heeft een deel daarvan overgenomen. Net als enkele journalisten die de insteek van de opstandelingen nogal kritiekloos hebben overgenomen.

Wat allemaal niet wegneemt dat er door de gemeente(raad) in enkele opzichten ongelukkig en afkeurenswaardig is geopereerd. Voorbeelden: Om het bij de GroenLinks-fractie te houden: het verbreken het convenant voor een 2e huis op Elswoutshoek is doorgeschoten in niets meer toegeven - zelfs als het qua goede ruimtelijke ordening wel zou kunnen. En we hadden wellicht meer tegemoet moeten komen aan wensen van Hart voor Bloemendaal om de scope van het gestartte Integis-onderzoek naar de Elswoutshoekgebeurtenissen qua onderwerpen te beperken en qua tijdsspanne op te rekken.

De raadsleden-opstandelingen hebben soms ook kritiek die hout snijdt. En dan verdienen zij ook steun. Democratie leeft van tegenspraak en kritiek. Op diverse punten geeft GroenLinks inhoudelijk steun, maar samenwerken is lastig als je tegelijk wordt uitgemaakt - door het fractielid van Hart voor Bloemendaal - voor ‘crimineel’.

Als er geen gedeelde waarden en waarheden zijn, wordt samenwerken lastig en is democratie in nood.

Vanaf januari 2019 is met behulp van een extern bureau getracht de waarheden rond het dossier *Elswoutshoek* vast te stellen, maar dat blijkt onhaalbaar, o.a. wegens gebrek aan medewerking en zelfs tegenwerking (door het indienen van een tuchtrechtsklacht tegen het onderzoeksbureau) van direct betrokkenen – tevens ‘opstandelingen’ en eigenlijk is het vooral onhaalbaar omdat de uitkomst toch niet door hen geaccepteerd zal worden. Dat maakt onderzoek zinloos. Nietzsche waart rond in Bloemendaal: elke waarheid is verdacht, omdat zij zich kan vervangen door een andere en feitelijk een machtsinstrument is. Vooral op sociale media verspreiden ‘opstandelingen’ nieuws dat op z’n best op *halve* waarheden berust. Honderden volgen dit (vooral volgers van buiten Bloemendaal) en het researchteam van BNN-VARA komt ook niet veel verder.

Genoegdoening

Sinds 2015 hebben B&W excuses gemaakt over enkele in het verleden gemaakte fouten, vooral over miscommunicatie en ongelukkige formuleringen. Verbeteringen in de ambtelijke organisatie en werkwijze waren nodig en zijn ook doorgevoerd. Er zijn zelfs (tot in 2017) ruimere bouw mogelijkheden voor het landgoed Elswoutshoek door de raad goedgekeurd. Maar het is allemaal niet genoeg. Wanneer is het wel genoeg? Moet er een schadevergoeding van de gemeente komen? Die is m.i. kansloos, o.a. omdat juridisch gezien de besluiten en de uitlatingen van college niet onderuit gehaald kunnen worden en overigens verjaard zijn.

Afsplitsingen

Alle afsplitsingen verzetten zich tegen de VVD, zonder dat ze er ideologisch ver van afstaan. De laatste van de vier (!) afsplitsingen noemt zich *Zelfstandig Bloemendaal* (één raadslid, één van de eigenaren van *Elswoutshoek*) en draagt paradoxaal genoeg bij aan een mogelijk einde van de gemeente. De één-na-laatste afsplitsing (één raadslid) heet *Vrijzinnig Democratisch Bloemendaal* en is inmiddels zo vrijzinnig dat duo-raadsleden zijn overgelopen naar de eerste afsplitsing *Liberaal Bloemendaal*.

Vermenging privé- en raadsbelang; integriteitsmeldingeninflatie

Vorig jaar zijn er 105 integriteitsmeldingen ingediend tegen 57 (oud-) bestuurders en 57 (oud-) ambtenaren door een paar raadsleden-‘opstandelingen’. Daarnaast is er een stroom raads vragen (ca. 250 in 2019), WOB-verzoeken... vooral vanuit de van de VVD afgesplitste partijen. Veel vragen worden herhaald. Dat leidt inmiddels tot antwoorden door het college zoals: *“Vragen met een gelijke strekking zijn eerder beantwoord op..., ..., ..., Hierin is ook aangegeven dat vragen omtrent dit onderwerp niet meer worden beantwoord. Indien u het hier niet mee eens bent, kunt u dit aan de orde stellen in de raad.”* Veel vragen worden gesteld met vermenging van privé en publiek belang en krijgen het antwoord: *“Uw vragen gaan over een privé-aangelegenheid, bevat onjuistheden, eigen aannames, conclusies en gevolgtrekkingen. Het college acht dit ongepast. Er wordt derhalve geen antwoord gegeven op uw vragen. Indien u het daar niet mee eens bent, kunt u dat aan de orde stellen in de raad.”* Vervolgens worden de kwesties vaak weer opnieuw in de raads(commis)sie aan de orde gesteld...

Goed is niet goedkoop

Tientallen inwoners die genoeg tijd en geld hebben, benaderen B&W steeds weer met nieuwe en herhaalde beschuldigingen, inclusief (dreigen met) juridische stappen. Het is niet eenvoudig voor de (kleine) gemeente om daar goed op te reageren zonder inschakeling van veel ambtenaren en juridische ondersteuning. Ik schat dat dat alleen al de kwestie Elswoutshoek afgelopen 10 jaar paar ton per jaar heeft kost en na 2018 een half miljoen per jaar. Voor 2021 wordt voortzetting inhuur van € 150.000 verwacht voor beantwoording raads vragen binnen wettelijke en redelijke termijnen. Gelukkig maakt een schadeclaim vast geen kans.

Ook los van de kosten daarvan, zijn er nu oplopende begrotingstekorten omdat Bloemendaal - met vijf kernen en een hoog voorzieningenniveau – sowieso een dure gemeente is en, zoals elke gemeente te maken heeft met extra kosten als gevolg van de decentralisaties (vooral Jeugdzorg) en Corona.

Struisvogelpolitiek

De wethouder van financiën geeft aan dat er in 2021 € 1,5 mln meer wordt uitgegeven dan er binnenkomt. Zo'n kwart daarvan gaat op aan het behandelen van alle vragen, WOB-verzoeken en integriteitsmeldingen van de opstandelingen.

Gelukkig is vorig jaar al gestart met een analyse van gemeentelijke (kern)taken en kosten. Werk aan de winkel voor de gemeenteraad zou je denken dus. Maar die meent - m.u.v. *GroenLinks* en de *VVD* – dat politieke discussie over welke taken uitgevoerd moeten blijven worden, in verband met Corona nu niet 'opportuun' is. Het gevolg is dat de financiële problemen alleen maar groter worden. We zullen zien met hoeveel de gemeentelijke belastingen – na verhoging in 2019 – verder verhoogd moeten worden.

Juridisering en procedures

De raad is een arena waarin procedures en vetes het vaak winnen van de inhoud. Juist door de vele afsplitsingen duurt het lang voordat iedereen het woord heeft gevoerd. Herhaaldelijk loopt het uit tot na 23.00 uur.

De opstandelingen doen het voorkomen dat de gemeente van alles fout doet en wel bewust (!) Zij beschuldigen bestuurders van malversaties en van crimineel gedrag. Veel beschuldigingen betreffen steeds dezelfde oude kwesties en de omgang met 'geheime' stukken. De suggestie in het TV-programma dat het college ten onrechte de raad zou hebben gepasseerd bij het geheim verstrekken van Elswoutshoek-stukken is overigens onjuist: B&W konden stukken onder geheimhouding aan een paar raadsleden verstrekken. Achteraf blijkt – in een bezwaarprocedure - de argumentatie voor geheimhouding van een aantal stukken te mager. Maar er zijn nog 15 stukken geheim omdat daar namen van derden in voorkomen. Volgens de 'opstandelingen' is "alles geheim" in Bloemendaal en zitten alle andere partijen "op schoot bij de VVD", zich schuldig makend aan "netwerkcorruptie".

Regelmatig worden bestuurders gekleineerd; de burgemeester werd zelfs al snel na zijn aantreden (6-9-2017) '*Kim Il Sung*' genoemd en 7 juni jl. mailt het raadslid van *Liberaal Bloemendaal* verdachtmakingen aan zijn collega-raadsleden ("*wat er aan de hand is met hem*" (...)"*Of speelt hij een politiek spelletje? Onder druk van wie?*") Ambtenaren worden niet ontzien; ondanks een 11-2-2020 aangenomen motie over de bejegening van medewerkers van de gemeente – waarin werd gevraagd "*gezamenlijk met de gemeenteraad al het nodige te doen een veilige omgeving te creëren voor medewerkers en bestuurders van de gemeente Bloemendaal*" blijven er persoonlijke aanvallen. Onlangs (26 mei jl.) schreef het college een brief aan het raadslid van *Zelfstandig Bloemendaal* met de volgende tekst "*Met uw handelen trekt u een medewerker - die een niet openbare functie bekleedt - nodeloos en zonder haar instemming in het publieke debat. Uw handelwijze raakt daarmee direct aan haar persoonlijke levenssfeer en schaadt een veilige werkomgeving. Temeer omdat u haar ook privé heeft benaderd.*" Op dezelfde datum schreef het college aan het raadslid van de afsplitsing *Hart voor Bloemendaal*: "*Het college acht uw handelwijze ongepast, lasterlijk en in strijd met de raadsmotie van 11-2-2020. Er is geen gerechtvaardigd belang dat u als raadslid de eer en goede naam van betrokkene(n) aantast.*"

Niet alleen burgers, maar ook raadsleden spannen rechtszaken aan en/of gedragen zich alsof de raadszaal een rechtszaal is. De gemeente wint uiteindelijk bijna altijd, maar qua imago en inzet (kosten juridische ondersteuning) verliest zij altijd. Inmiddels loopt er een rechtszaak over het lekken van stukken door een raadslid al jaren door, waarbij raadslidmaatschap misbruikt lijkt te worden voor eigen belang. Het raadslid van *Hart voor Bloemendaal* meldt in een openbare mail "*Ik heb het al gezegd tegen de raadsheren in het hof van Amsterdam: je zou kunnen constateren dat de echte criminelen in het*

gemeentehuis van Bloemendaal zitten.” (...) En het raadslid van Zelfstandig Bloemendaal schrijft aan collega-raadsleden: “Het is hier totaal gecorrumpeerd”. Er is dus niet alleen juridisering, er is ook verzuim in omgangsvormen.

Raadslid in Bloemendaal? Tjss....

De sfeer in de Bloemendaalse politiek is dus niet best. Niet gek dat raadsleden afhaken. Zoals één van de GroenLinks fractieleden in september 2019 in zijn afscheidsbriefje schreef: “Sommige commissieleden menen kennelijk dat een zakelijk verschil van mening ook een aanval op de persoon rechtvaardigt. Regelmatig heb ik moeten meemaken dat de burgemeester of een wethouder in een vergadering door een mede-commissielid werd geschoffeerd. Persoonlijke kwesties van bepaalde commissieleden moesten telkens weer worden besproken. Ook in de talloze kopieën van e-mails die ik de afgelopen maanden daarover heb ontvangen, was daarvan sprake. Ik vond het gênant om mee te moeten maken en ik denk niet dat de belangen van de burgers daarmee zijn gediend. Integendeel.”

Eenzijds zijn er veel raadsleden die na één raadsperiode of nog korter de pijp aan Maarten geven. Dat is slecht voor het noodzakelijk historisch besef in de raad en leidt soms tot zig-zag beleid. Anderzijds – en in Bloemendaal m.i. overwegend van belang – zou het in Bloemendaal goed zijn dat raadsleden die al vanaf eind vorige eeuw in de raad zitten (!) zich niet meer kandidaat stellen voor een nieuwe raadsperiode en zo in 2022 een extra frisse start mogelijk maken.

Landelijk daalt de belangstelling voor het volksvertegenwoordigend werk. In Bloemendaal is er een serieus tekort aan mensen die willen en kunnen besturen. Dat geldt voor alle partijen.

Beeld van Bloemendaal

De afgelopen jaren is het beeld van de Bloemendaalse politiek niet positief. En ‘Opstandelingen’-TV maakt het beeld er niet beter op. Uit een onderzoek naar de visie op het openbaar bestuur in Bloemendaal (febr. 2020) staat onder meer:

- Minder dan de helft van ondervraagden vindt dat de gemeente niet ‘het goede voorbeeld’ geeft meer dan een kwart vindt zelfs stellig van niet;
- Slechts een kleine meerderheid van ondervraagden vindt dat “de besluitvorming overeenkomstig wet- en regelgeving” is en minder dan de helft vindt deze ook ‘te rechtvaardigen’;
- De gemeenteraad krijgt gemiddeld een onvoldoende, maar de burgemeester scoort een 7,3.

Dat Juist van de burgemeester kan worden verwacht dat hij in staat is om het beeld te verbeteren, maar ondanks de hoge waardering voor hem, blijkt dit een lastige opgave, onder andere omdat er in de praktijk spanning zit tussen *helder* communiceren en *juridisch houdbaar* communiceren.

Conclusie: lokale overheid in gevaar

De opstandelingen hebben gezorgd voor te veel tikkende bommetjes. En het TV-programma versterkt het beeld dat het bestuur niet zou deugen, met ontploffingsgevaar van dien.

In de verkiezingsprogramma’s 2014 en 2018 van mijn partij staat dat de kleine gemeente Bloemendaal alleen zelfstandig kan blijven, als democratie leeft en er wordt samengewerkt.... Ik zie op deze punten echter weinig positieve ontwikkeling.

Een gevolg van het opstandelingenwerk zou wel eens het einde van de gemeente kunnen zijn. Dat – fusie met buurgemeente(n), zou ik ervaren als een nederlaag. En fusie lost de Bloemendaal-problemen zeker niet als sneeuw voor de zon op. Juridisering en overhead is zeker bij grotere gemeenten een kwaal. Financiële krapte zien we ook in grotere gemeenten. Bureaucratie wint het daar maar al te vaak van schaalvoordelen. Extra kosten van gewenste inspraak en maatwerk op dorpsniveau kunnen oplopen. Ook uitkeringen van het rijk kunnen minder worden en bijvoorbeeld zelfs (zoals bij een oude fusiepoging Bloemendaal-Bennebroek-Heemstede) leiden tot sluiting van een school. Maar het 'f'-woord is niet taboe wat mij betreft – we zouden er beter nu over kunnen gaan denken, voordat ons straks overkómt.

Richard Kruijswijk

Fractievoorzitter GroenLinks gemeente Bloemendaal